

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Навчально-науковий інститут мистецтв

Кафедра виконавського мистецтва

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія, теорія та методика виконавства

Освітня програма Сольний спів

Спеціальність 025 Музичне мистецтво

Галузь знань 02 Культура і мистецтво

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 31”серпня_2021 р.

м. Івано-Франківськ - 2021

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія, теорія та методика виконавства
Рівень вищої освіти	бакалавр
Викладач (-і)	Шевченко Наталія Степанівна
Контактний телефон викладача	+380666675891
Е-mail викладача	natsheva83@gmail.com
Формат дисципліни	лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів
Обсяг дисципліни	180 год., 6 кредитів ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	–
Консультації	
2. Анотація до курсу	
<p>Серед важливих завдань українських вищих навчальних закладів мистецького спрямування є підготовка фахівця, який зможе вдало поєднати діяльність педагога та виконавця. Навчальний курс «Історія, теорія та методика вокального виконавства» відіграє важливу роль у розділі спеціальних фахових дисциплін.</p> <p>Історичний аспект становлення і розвитку вокального мистецтва є вагомим складовою структури музичної освіти. На певному етапі навчання кожен вокаліст повинен отримати базові знання стосовно мистецтва співу. Мета дисципліни – ознайомити студентів з основними моментами в історії вокального мистецтва, що стали знаковими у виконавстві та педагогіці різних епох. У хронологічному поданні студенти мають можливість порівняти стильові парадигми не тільки кожної епохи, але й конкретних вокальних шкіл починаючи з італійської і так до вивчення найбільш важливих точок у розвитку вітчизняного вокального мистецтва. У свою чергу курс теорії та методики вокального виконавства – необхідна частина у формуванні педагогічних знань і навиків.</p> <p>Отже, враховуючи вимоги сучасного педагогічно-виконавського мистецького простору випускник ВНЗ повинен знати генезис мистецтва співу, основні теоретичні думки з приводу вокального навчання для подальшого застосування у творчій та викладацькій діяльності.</p>	
3. Мета та цілі курсу	

Метою курсу є ознайомлення студентів-вокалістів з основними аспектами історії, теорії та методики вокального виконавства. Окреслюючи загальні історичні моменти, вказуючи на основні теоретичні праці, вибудовується лінія розвитку і вдосконалення методичних установок у роботі над вихованням голосу майбутнього співака-виконавця. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Історія, теорія та методика вокального виконавства (сольний спів) є:

- ознайомлення з історією вокального виконавства, окресливши певні, знакові події;
- вивчення передумов виникнення національних співацьких шкіл;
- ознайомлення студентів з діяльністю композиторів, творчість яких у певних історичних умовах спонукала виконавців до пошуку нових звучань, використання нових засобів для інтерпретування музичного матеріалу;
- визначення ролі історичного процесу у формуванні теоретичних та методичних знань;

- визначення основних методологічних аспектів вокально-виконавського процесу;
- зазначення основних теоретичних поглядів вокальних педагогів, виконавців у контексті історичного розвитку мистецтва співу;
- ознайомлення з анатомо-фізіологічними особливостями голосового апарата вокаліста;
- ознайомлення зі схемою проведення уроку на різних етапах навчання;
- усвідомлення особливостей роботи над нотним матеріалом та художніми засобами інтерпретації;
- ознайомлення з творчістю видатних співаків минулого і сучасності; провести паралелі між основними виконавськими завданнями різних епох

4. Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія, теорія та методика виконавства» у студентів мають бути сформовані такі компетентності:

ЗК1. Здатність до спілкування державною мовою як усно так і письмово;

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 9. Здатність до шанобливого та дбайливого ставлення до історичної спадщини і культурних традицій;

ЗК 14. Здатність до використання інформаційних та комунікаційних технологій;

ФК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва;

ФК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії, та методології музичного мистецтва;

ФК 10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій

ФК 11. Здатність оперувати професійною термінологією;

ФК 17. Здатність застосовувати традиційні та альтернативні інноваційні технології виконавської та педагогічної сфер;

ФК 18. Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.

ПРН 2 Володіти методами та навичками сольного та ансамблевого співу, репетиційної роботи, виступу;

ПРН 4. Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми, та художнього представлення;

ПРН 12 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;

ПРН 15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання у галузі музичного мистецтва;

ПРН 17. Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	60
практичні / семінарські	30
самостійна робота	90

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибіркового
I, IV	Музичне мистецтво	I - II	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
------------	---------------	------------	----------------	-------------	------------------

I семестр

Змістовий модуль 1

Ознайомлення зі студентським Путівником	лекція	https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/09/Студентський_путівник_2021-22-20212.pdf	-	-	вересень
Історичний аспект формування вокально-виконавської культури	семінар	2,5,9,24	1	макс. 100 б.	вересень

Італійська школа співу. Основні педагогічні й виконавські тенденції.	семінар	5,9,10,13,19,25,31,33	2	макс. 100 б.	вересень
--	---------	-----------------------	---	--------------	----------

Мистецтво старовинного та класичного bel canto (на прикладі композиторських практик та педагогічних підходів Ф. Ламперті та Л. Джіральдоні)	семінар	9,10,29,33	2	макс. 100 б.	вересень
Творчість Дж. Верді. Трактування поняття «вердівський співак».	семінар	9,10,29,33	2	макс. 100 б.	жовтень
Мистецтво співу в Італії ХХ – початку ХХІ століть. Навчальний практикум. Виконавські традиції.	семінар	9,10,29, 33	2	макс. 100 б.	жовтень
Вокальне мистецтво Франції. Ж.Б. Люллі, Ж.Ф. Рамо. Оперна реформа Х. В. Глюка.	семінар	8,9,21,29	2	макс. 100 б.	жовтень
Сучасне французьке вокальне мистецтво.	семінар	8,9,21,29,33	1	макс. 100 б.	листопад
Мистецтво співу в Німеччині. Основні виконавські та педагогічні завдання.	семінар	9,17,18,29,32,33	1	макс. 100 б.	листопад
Новаторське прочитання завдань вокального виконавства (на прикладі творчості Р. Вагнера. Поняття «вагнерівський співак»)	семінар	9,17,18,29,30,33	1	макс. 100б	листопад
І семестр Змістовий модуль 2					
Російська школа співу. Особливості письма композиторів-класиків.	семінар	9,11,26	1	макс. 100 б.	грудень
Національна складова російського оперного та камерного мистецтв. Ліричний і драматичний сегменти	семінар	9,11,26	1	макс. 100 б.	грудень

у російській музиці (на прикладі творчості П.Чайковського, С. Рахманінова)					
Генезис української школи співу. Творчість М. В. Лисенка– основа української вокальної школи.	семінар	1-3, 12, 14, 22,23 27,28	1	макс. 100 б.	грудень
Практика композиторів ХХ – ХХІ ст. Основні вимоги до виконавців сучасної вокально-інструментальної музики	семінар	1-3, 6, 7, 12, 14, 15, 20, 22, 23, 27, 28	1	макс. 100 б.	грудень
IV семестр Змістовий модуль 1					
Основні теоретичні положення вокального виконавства. Методологія вокального навчання.	семінар	35, 36, 39,41,49	0,5	макс. 100 б.	лютий
Вищі навчальні заклади класичного зразка. Синтез наукової та творчої практик.	семінар	1, 9, 41, 42, 44	0,5	макс. 100 б.	лютий
Методика викладання вокалу як дисципліна.	семінар	35, 36, 39,41,49	0,5	макс. 100 б.	лютий
Педагогічні принципи Ж. Дюпре, М. Гарсія, Ж. Фора. Вокальна педагогіка Німеччини. Вокальна педагогіка в Росії.	практ. заняття	4, 9, 17, 26, 29-31, 35-37	1,5	макс. 100 б.	лютий
Провідні вокальні школи України	практичне заняття	1, 2, 9, 41	1	макс. 100 б.	березень
Будова голосового апарату	практичне заняття	34, 40, 43, 48	0,5	макс. 100 б.	березень
Гігієна голосу в умовах професійної діяльності вокаліста.	практичне заняття	34, 40, 43, 48		мас. 100 б.	березень
Штрихова вокальна техніка	практичне заняття	6, 7, 9, 17, 20, 37, 45, 51	0,5	макс. 100 б.	березень

Питання реєстрової будови співацького голосу	практичне заняття	6, 7, 9, 17, 20, 37, 45, 51	0,5	макс. 100 б.	березень
--	-------------------	-----------------------------	-----	--------------	----------

IV семестр Змістовий модуль 2					
Специфічні ознаки вокального мовлення	практичне заняття		1	макс. 100 б.	квітень
Історія виникнення найпопулярніших вокальних жанрів	практичне заняття	9, 18, 24, 37	1	макс. 100 б.	квітень
Специфіка вокального виконавства к. ХХ – поч. ХХІ століття. Основні вимоги.	практичне заняття	6, 7, 9, 16, 20, 27, 48, 49	1	макс. 100 б.	квітень
Основні манери співу. Значення академічної манери у становленні професійного виконавця	практичне заняття	6, 7, 9, 16, 20, 27, 48, 49	0,5	макс. 100 б.	травень
Концертний виступ. Уміння знання навички.	практичне заняття	1, 6, 7, 9, 16, 20, 27, 48, 49	1	макс. 100 б.	травень

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<u>I семестр</u> Змістовий модуль 1 – 25 балів Змістовий модуль 2 – 25 балів Іспит – 50 балів Підсумкова оцінка – 100 балів <u>IV семестр</u> Змістовий модуль 1 – 25 балів Змістовий модуль 2 – 25 балів Іспит – 50 балів Підсумкова оцінка – 100 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	До складання іспиту допускаються студенти, які за результатами двох змістових модулів набрали не менше як 25 балів.

7. Політика курсу

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія, теорія та методика вокального виконавства» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра спеціальності «Музичне мистецтво». Предметом вивчення навчальної дисципліни є питання історії вокального виконавства країн Європи як цілісного, взаємопов'язаного процесу, а також теоретичні основи мистецтва співу та методика вокального навчання.

Міждисциплінарні зв'язки: Сьогоднішні вимоги до мистецької освіти характеризуються пошуками підходів до виховання універсальних митців, як у відношенні педагог-виконавець, так і в розумінні складності процесу інтерпретування сучасного музичного матеріалу.

Навчальна дисципліна «Історія, теорія та методика вокального виконавства» займає вагомe місце в переліку нормативних дисциплін, таких як: історія світової та української музики, музична психологія, музична педагогіка, а також інших дисциплін, що передбачені навчальним планом при підготовці майбутнього фахівця, оволодіння якими допомагає студентам якнайкраще опанувати свій фах.

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів: 1. Історія вокального виконавства країн Західної Європи. 2. Історія вокального виконавства України, Росії. 3. Теоретичні основи вокального виконавства. 4. Методичні засади вокального навчання.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин (90 – аудиторна робота, 90 – самостійна робота), 6 кредитів ЕКТС.

9. Рекомендована література

Історія виконавства

1. Антонюк В. Вокальна педагогіка (сольний спів): Підручник. – К.: ЗАТ «Віпол», 2007. – 174 с.
2. Антонюк В.Г. Біля джерел вокально-професійної освіти в Україні. – Вісник ДАКіМ - К., 2000.
3. Архімович Л. Українська класична опера. – К. : Муз. Україна, 1957. – 319 с.
4. Багадуров В.А. Очерки по истории вокальной методологии, Ч. 1. – М.: Музсектор Госиздата, 1929. – 248 с.
5. Безклубенко С.Д. Загальна теорія та історія мистецтва. – К., 2003. – 261 с.
6. Берегова О. Сильові тенденції в камерній музиці українських композиторів 80 – 90-х років ХХ сторіччя. Ситуація постмодернізму. – К., 2000. – Вип. 29. – С. 103–108.
7. Білик І. Особливості інтерпретації жанру обробки народної пісні в творчості М. Скорика на прикладі «Трьох українських весільних пісень». – К., 2010. – Вип. 31. – С. 179–185.
8. Брянцева В. Филипп Рамо и французский музыкальный театр. – М., 1981
9. Гнидь Б. П. Історія вокального мистецтва . – К. : НМАУ, 1997. – 320 с.
10. Гобби Т. Мир итальянской оперы. – М., 1989
11. Гозенпуд А. Русский оперный театр XIX века. – Л., 1969
12. Головащенко М. Соломія Крушельницька. – К., 1978
13. Гришина Е. Мария Каллас. – М., 1978
14. Гордійчук Я. Становлення українського музичного театру і критика. – К., 1990

15. Городецька О.В. Українська музика 60-х років ХХ століття в контексті цілісності епохи: автореф.дис.на здобуття наук. ступеня канд. Мистецтвознав. – К.,2009. – 19 с.
16. Загайкевич А. «Concertomisterioso» Леоніда Грабовського крізь мінливості відображень. – К., 1998. – Вип. 28. – С. 155 - 163
17. Дальхауз К. «Новая музыка» как историческая категория . – Музыкальная академия. – 1996. – № 3 – 4. – С. 258.
18. Деличиева Н. Исполнительский стиль вокальных произведений И.С.Баха. – М., 1980
19. Дмитриев Л.Б. Солисты театра Ла Скала о вокальном искусстве : диалоги о технике пения. – М., 2002. – 188 с.
20. Дрожжина Н.В. Розвиток виконавських здібностей вокалістів у контексті музичного мистецтва естради / Проблеми педагогіки мистецтва. Серія: Музична педагогіка і мистецтвознавство : зб. ст. – Ялта : РВВ РВНЗ КГУ, 2007. – Вип.1 – С. 118-129.
21. Дюпре Ж. Школа пения. – М. : Музгиз, 1955. – 284 с.
22. Єрошенко О. В. Традиційна музична культура як джерело української вокальної школи. – Х., 2006. – С. 63–68.
23. Іванов В. Дмитро Бортнянський. – К., 1978
24. Калмыкова С. Музыкальная эстетика в античной философии и раннем христианстве / Универсум платоновской мысли: Неоплатонизм и христианство. Апологии Сократа. – СПб., 2001, - С. 42-50
25. Лаури-Вольпи Дж. Вокальные параллели. – М.: Музыка, 1972. – 142 с.
26. Лебедев Д. Мастера русской оперной сцены [Текст]. – Л. : Музыка, 1973. – 120 с.
27. Павлишин С. Музыка двадцатого століття : навчальний посібник . – Львів : БаК, 2005. – 232 с.
28. Письменна О. Гармонія Миколи Лисенка як синтез національних та романтичних тенденцій. – Львів, 2012. – 236 с.
29. Стахевич А.Г. Вокальное искусство Западной Европы: творчество, исполнительство, педагогика. – К: НМАУ ім. П.І. Чайковського, 1997.
30. Стахевич О.Г. Вагнер і вокальне мистецтво в оперній культурі ХІХ сторіччя/Культура України. Вип. 7. Мистецтвозн. – Х.:ХДАК,2000. – С. 107 – 121
31. Стахевич О.Г. 3 історії вокально-виконавських стилів та вокальної педагогіки : посібник. – Вінниця : Нова книга, 2013. – 175 с.
32. Сташевська І.О. Специфічні особливості розвитку системи музичної освіти в НДР: використання як засобу впровадження соціалістичної ідеології. – Вісник ЛНУ ім. Т. Шевченка. – 2010. – № 6. – Ч. II. – 174 с.
33. Ярославцева Л.К. Зарубежные вокальные школы. – М.: ГМПИ им. Гнесиных, 1981. – 90 с.
Теорія та методика виконавства
34. Апраксина М.О. возрастных изменениях в голосовом механизме подростков в связи с ускорением их роста и развития / Музыкальное воспитание в школе. – М.: Музыка, 1979. – С. 103-110.
35. Багадуrow В.А. Очерки по истории вокальной методологии, Ч. 1. – М. : Музсектор Госиздата, 1929. – 248 с.
36. Багадуrow В.А. Очерки по истории вокальной методологии. Ч. 2. – М. : Музгиз, 1932. – 320 с.

37. Баренбойм Л.А. Музыкальная педагогика и исполнительство. – Л. : Музыка, 1975. – 336с.
38. Безклубенко С.Д. Загальна теорія та історія мистецтва. – К., 2003. – 261 с.
39. Дмитриев Л. Б. Основы вокальной методики. – М.: Музыка, 1968. – 368 с.
40. Егоров А.М. Гигиена певца. – М.: Медгиз, 1995. – 140 с.
41. Жишкович М. Основи вокально-педагогічних навиків: метод. поради для студ. вокальних ф-тів вищ.навч.закл. культури і мистецтв III–IV рівнів акредитації. – Львів, 2007. – 43 с.
42. Маркова О.М. Питання теорії виконавства : матеріали до курсу теорії виконавства для магістрів і аспірантів. – Одеса : Астропринт, 2002. – 128 с.
43. Морозов В.П. Искусство резонансного пения. Основы резонансной теории и техники. – М., 2002. – 496 с.
44. Прядко О.М. Методика розвитку співацького голосу у майбутніх педагогів-музикантів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд.пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання». – К., 2009. – 22 с.
45. Риггс С. Как стать звездой. – М., 2000. – 102 с.
46. Шевченко Н.С. Синтез співацьких манер в українській музиці кінця ХХ – початку ХХІ століть: дисерт. на здобуття наук. ступ. канд. мистецтв-ва. – Івано-Франківськ, 2015. – 195 с.
47. Шевченко Н.С. Універсальна практика вокаліста-виконавця у презентації творчості сучасного українського композитора / Наук. записки Тернопільського університету ім. В. Гнатюка : Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2013. – Вип. №2. – С. 55-62
48. Юссон Р. Певческий голос. Исследование основных физиологических и акустических явлений певческого голоса. – М.: Музыка, 1974. – 264 с.
49. Юцевич Ю.Є. Словник музичних термінів. – К.: Муз. Україна, 1977. – 205 с.
50. Юцевич Ю. Теорія і методика розвитку співацького голосу: Навч.-метод. посібник для викладачів і студентів мистецьких навчальних закладів, учителів шкіл різного типу/ Ін-т змісту і методу навчання. – К., 1998. – 158 с.
51. Sadolin C. Complete Vocal Technique. – 2000. – 255p.

Викладач _____/Шевченко Н.С./